

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

वन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा
मुंबई, बुधवार, दिनांक २५ जून २०१४
[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण-१५०)

पेपर क्रमांक १

लॅन्ड रेव्हेन्यू व क्रिमिनल लॉ, वगैरे

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) पुस्तकातून सरसकट नक्कल करू नये.

(२) सर्व प्रश्न अनिवार्य असून त्या प्रश्नासमोर गुण दर्शविलेले आहेत.

	गुण
१. पैसा, कागदपत्रे किंवा इतर सरकारी मालमत्ता परत मिळविण्यासंबंधी तरतुदी सविस्तरपणे विशद करा.	१५
२. हद्दी व हद्दीच्या निशाण्या यांच्या तरतुदी सविस्तरपणे विशद करा.	३०
३. झाडे इत्यादींच्या बाबतीतील अधिकारांचे नियमन करण्याबाबतच्या तरतुदी सविस्तरपणे विशद करा.	१५
४. सरकारी झाडे, झाडांचे उपन्न, चराई व इतर नैसर्गिक उत्पादने यांची व्यवस्था. याबाबतच्या तरतुदी सविस्तरपणे विशद करा.	१५
५. व्याख्या लिहा :—	१५
(अ) दुमाला	
(ब) भूमि अभिलेख	
(क) उच्च न्यायालय.	
६. मानवी शरीरास बाधक होणाऱ्या अपराधांविषयी (दुखापतींविषयी) च्या तरतुदी सविस्तरपणे विशद करा.	३०
७. व्यक्तींची अटक या बाबतच्या तरतुदी सविस्तरपणे विशद करा.	३०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR FOREST OFFICERS

MUMBAI, WEDNESDAY, 25TH JUNE 2014

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—150)

PAPER I

LAND REVENUE AND CRIMINAL LAW, ETC.

(With Books)

N.B.—(1) Indiscriminate copying of an Authority will be discounted.

(2) All questions are *compulsory* and the marks for each question are indicated in the margin.

	Marks
1. Explain in detail the provisions for Recovery of Money, Papers or other Government property.	15
2. Explain in detail the provisions for Boundary and Boundary Marks.	30
3. Explain in detail the provisions of Regulation of Right to Trees etc.	15
4. Explain in detail the provisions of disposal of Government Trees, produce of trees, grazing and other natural products.	15
5. Define the following :—	15
(a) Alienated	
(b) Land records	
(c) High Court.	
6. Explain in detail the provisions of Offences affecting the Human Body (of Hurt).	30
7. Explain in detail the provisions about Arrest of Persons.	30

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

वन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, बुधवार, दिनांक २५ जून २०१४

[वेळ : दुपारी २-३० ते सायंकाळी ५-३०]

(एकूण गुण-१५०)

पेपर क्रमांक २

फॉरेस्ट लॉ आणि इंडियन फॉरेस्ट ॲक्ट, वगैरे.

(पुस्तकांशिवाय)

सूचना.—(१) प्रत्येक प्रश्नाचे गुण समासात दर्शविलेले आहेत.

(२) उत्तरात योग्य ठिकाणी संबंधित नियम, अधिनियम, केसलॉ, कलम, इत्यादी, नमूद करावेत.

गुण

१५

१. एका वाक्यात उत्तरे लिहा :—

- (अ) अधिनियम वने, वनोपजांचे वाहतूक, वनोपजावर असलेले भार, इत्यादी, संघटीत केले आहे.
- (ब) भारतीय वन अधिनियम अंतर्गत “ वनोपज ” म्हणजे होय.
- (क) भारतीय वन अधिनियम अंतर्गत “ इमारती (Timber) ” म्हणजे होय.
- (ड) भारतीय वन अधिनियम अंतर्गत “ झाड ” म्हणजे होय.
- (इ) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत कुठल्या कलमा अन्वये राखीव वने घोषित केली जातात ?
- (फ) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत कुठल्या कलमा अन्वये संरक्षित वने घोषित केली जातात ?
- (ग) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत कुठल्या कलमा अन्वये इमारती लाकूड व वनोपजाची वाहतूक नियंत्रणाबाबत उल्लेख आहे ?
- (ह) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत कुठल्या कलमा अन्वये शासकीय किंवा वनाधिकारी ह्यांना डेपो येथील मालाचे नुकसानीसाठी जबाबदार धरता येत नाही ?
- (य) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत कुठल्या कलमा अंतर्गत झाडावर व इमारती लाकडावर वनावर चिन्हे करण्याबद्दल किंवा चिन्हे खराब करण्याबद्दल आणि हद्दीच्या चिन्हात बदल करण्याबद्दल दंडात्मक तरतूद आहे ?
- (र) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ चे कुठल्या कलमा अंतर्गत वनाधिकारी ह्यांना गुन्हा तडजोडीचे अधिकार प्रदान आहे ?
- (ल) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ चे कुठल्या कलमा अंतर्गत, सामान्य जनतेला वनाधिकारी ह्यांना गुन्हेकामात आवश्यक ती मदत देणेची तरतूद आहे ?
- (व) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ चे कुठल्या कलमा अंतर्गत, गुन्हाकामात समरी ट्राईलबाबत तरतूद आहे ?

- (श) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ चे कुठल्या कलमा अंतर्गत चुकीचा जप्तीबाबत उल्लेख आहे ?
- (स) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ चे कलम ६१-D अंतर्गत अपिलीय अधिकारी कोण आहे ?
- (ह) भारतीय वन अधिनियम, १९२७ चे कुठल्या कलमा अंतर्गत वनाधिकारी ह्यांना वॉरंट शिवाय अटक करणेचे अधिकार नमूद आहे ?
२. फरक स्पष्ट करा, ५०० शब्दांचे आत (कोणतेही तीन) :— १५
- (अ) राखीव वने व संरक्षित वने.
- (ब) सरकारजमा व जप्त होणे. (Confiscation and Forfeiture).
- (क) राखीव संवर्धन क्षेत्र व समुदाय राखीव क्षेत्र.
- (ड) वाहतूक शिक्का व जप्ती शिक्का.
- (इ) वन्यजीव अभयारण्य व राष्ट्रीय उद्यान.
३. लिहा :—
- (अ) पाच वन्य प्राण्यांची नावे लिहा. ज्यांची नोंद महाराष्ट्रात आहे. अनुसूची-एक, भाग-एक १०
सस्तन प्राणी (Mammals)—वन्य जीव संरक्षण कायदा, १९७२.
- (ब) पाच पक्ष्यांची नावे लिहा. ज्यांची नोंद महाराष्ट्रात आहे. अनुसूची-एक, भाग-तीन १०
पक्षी—वन्य जीव संरक्षण कायदा, १९७२.
- (क) पाच वनस्पतींची नावे लिहा. अनुसूची सहा—वन्य जीव संरक्षण कायदा, १९७२ मध्ये १०
नोंदवलेले.
४. कुठल्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :— ३०
- (अ) ' प्राधिकृत अधिकारी ' ह्यांचे अधिकार व कर्तव्य विशद करा.
- (ब) वनोपजाविषयी ' वाहतूक परवाना ' जारी करताना आवश्यक ती काळजी घेणेबाबत लिहावे.
- (क) वाहतूक परवाना आवश्यकतेपासून सूट मिळणारे वनोपज कोणते आणि त्यांना सूट देणेची कारणे कोणती ?
- (ड) वाहतूक परवान्याचे प्रकार कोणते ? त्याबाबत थोडक्यात लिहावे.
- (इ) Limitation Act—मर्यादा—वन गुन्हेबाबत स्पष्ट करावा.
५. खालील उल्लेख केलेल्या कथनानुसार दिलेल्या प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :—
- आपल्या कार्यक्षेत्राखालील राखीव वनामध्ये गस्त घालत आहात. सदर वनाची तपासणी आपण पहाटे सकाळपासून सुरु केली असून संध्याकाळी आपल्या निदर्शनास आले की १०५ सागवानी झाडे विविध गोलाईचे अवैध रित्या तोड झालेली असून, काही माल जाग्यावर पडून असून, काही माल गावात एका इसमाचे घरी ठेवला गेल्याची माहिती प्राप्त आहे.
- ह्या आधारे कल्पनात्मक नावे, आकडेसह—
- (अ) आपल्या निदर्शनास आलेल्या गुन्हेबाबत जागेवरचा पंचनामा तयार करा. १०
- (ब) आवश्यक त्या बाबी नोंदवून वन गुन्हा प्रतीवृत्त (फॉरेस्ट ऑफीस रिपोर्ट) १०
(FOR) चा नमूना तयार करा.
- (क) गावातील इसमाच्या घरी कशी धाड घालावी त्याचे नियोजन करणे आणि काय १०
काळजी घ्याल ?

अथवा

आपण एका संरक्षित क्षेत्राचे सहाय्यक वनसंरक्षक असून आपल्या कार्यक्षेत्रात आपल्या सहकाऱ्यासोबत गस्त घालत असताना, एका विशिष्ट औषधी उपयोग असलेल्या वनस्पतीच्या झाडाची अवैधरित्या तोड झालेली असून ते वाहून नेल्याची गोष्ट निदर्शनास आली असून, काही कालावधीमध्ये आपल्यामार्फत सदर गुन्हाबाबत योग्य ती दखल घेण्यात आल्याने जबाबदार आरोपी व वापरले गेलेले वाहन, इत्यादी, जप्ती होऊन संपूर्ण चौकशी पूर्ण होऊन न्यायालयात फिर्याद दाखल करण्यात आलेली आहे.

वरील परिस्थितीच्या आधारे—काल्पनिक नावे व आकडे वापरून—

(अ) आपल्या निदर्शनास आलेल्या गुन्हेबाबत जागेवरचा पंचनामा तयार करणे.	१०
(ब) आवश्यक त्या बाबी नोंदवून वन गुन्हा प्रतीवृत्त (फॉरेस्ट ऑफीस रिपोर्ट) (FOR) चा नमुना तयार करा.	१०
(क) वरील परिस्थितीनुसार वन्य जीव संरक्षण कायदा, १९७२ अंतर्गत संबंधित कलमांचा उल्लेख करून न्यायालयात फिर्याद दाखल करण्याचे प्रारूप तयार करावे.	१०
६. टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :—	३०
(अ) राज्य वन्य जीव सल्लागार मंडळ.	
(ब) संवेदनशील व्याघ्र वसाहत.	
(क) महाराष्ट्र अनुसूचित जमातीच्या भोगवटादारांच्या झाडांची विक्री करणे (नियमन) अधिनियम, १९६९.	
(ड) जमिनीची राखीव वने म्हणून अधिसूचित करणे.	
(इ) वन गुन्हांची तडजोड करणे.	
(फ) वृक्षाधिकारी ह्यांचे कार्य व कर्तव्य.	

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR FOREST OFFICERS

MUMBAI, WEDNESDAY, 25TH JUNE 2014

[TIME—2-30 P.M. TO 5-30 P.M.]

(FULL MARKS—150)

PAPER II

FOREST LAW AND INDIAN FOREST ACT, ETC.

(Without Books)

- N. B.*—(1) Each question has marks allocated indicated on the right side.
(2) Quote Acts, Sections, Case-laws where relevant.

Marks

1. Answer the following in not more than one sentence :— (a) The Act consolidates the law relating to Forests, the Transit of Forest produce and the duty leviable on timber and other forest produce. (b) Definition “ Forest Produce ” under the Indian Forest Act includes (c) Definition “ Timber ” under the Indian Forest Act includes (d) Definition “ Tree ” under the Indian Forest Act includes (e) State the Sections of the Indian Forest Act, 1927 under which Reserve Forest is declared. (f) State the Sections of the Indian Forest Act, 1927 under which Protected Forest is declared. (g) State the Sections of the Indian Forest Act, 1927 under which the control of timber and other forest produce in transit is regulated. (h) State the Section of the Indian Forest Act, 1927 under which Government and Forest Officers are not liable for damage to forest produce at depot. (i) State the Section of the Indian Forest Act, 1927 under which penalty for counterfeiting or defacing marks on trees and timber and for altering the boundary marks exist. (j) State the section of the Indian Forest Act, 1927 under which Forest Officer is empowered to compound the offence. (k) State the section of the Indian Forest Act, 1927 under which persons are bound to assist Forest Officers and Police Officer. (l) State the Section of the Indian Forest Act, 1927 under which power to try offence summarily are mentioned.	15

- (m) State the section of the Indian Forest Act, 1927 under which provision of punishment for wrongful seizure exists.
- (n) State the Appellate Authority under section 61-D of the Indian Forest Act, 1927.
- (o) State the Section of the Indian Forest Act, 1927 under which power to arrest without a warrant are given to a Forest Officer.
2. Distinguish between the two in not more than 500 words (Answer any three) :— 15
- (a) Reserved Forest and Protected Forest.
- (b) Confiscation and Forfeiture.
- (c) Conservation Reserve and Community Reserve.
- (d) Transit Hammer and Seizure Hammer.
- (e) Wildlife Sanctuary and National Park.
3. (a) Name the five Animals found in Maharashtra given in Schedule-I, part-I, under the Mammals Category in Wildlife Protection Act, 1972. 10
- (b) Name the five Birds found in Maharashtra given in Schedule-I, part-III, under the Birds Category in Wildlife Protection Act, 1972. 10
- (c) Name the five Plants given in Schedule-VI of the Wildlife Protection Act, 1972. 10
4. Answer the following (Any three) :— 30
- (a) Explain the Role and Functions of an Authorised Officer.
- (b) Explain precautions to be taken in issue of a Transit Pass for forest produce.
- (c) Species of Forest Produce exempted from Transit Pass Regulations, elucidate the reasons for the exclusion.
- (d) Explain the nature and form of Transit Passes to be issued for transport of Forest Produce.
- (e) The Limitation Act in its application for Forest Offences.
5. Based on the situation narrated below, draw needful inferences and draft as directed :—
- You are a Forest Officer on patrol in the Reserved Forest under your administration. You had started inspection of the forest area early in the morning and by evening you realise that there are 105 Teak trees of varying girth which have been illicitly cut from the forests, based on the stumps visible during the inspection with some pieces of wood still lying in the vicinity. You learn that some of the material illicitly transported is lying in the house of a person in the nearby village.
- Based on the above situation you are directed to using fictitious names and figures :—
- (a) Draw a *Panchnama* of the scene of the crime/offence detected by you. 10
- (b) Draw a Model Forest Offence Report, highlighting the essential facts vital in a F.O.R. 10
- (c) How would you plan to conduct a raid in the house of the person and what precautions would you advise? 10

OR

You are an Assistant Conservator of Forests (I.O) on patrol along with the subordinate staff in the Protected Area under your Jurisdiction. You detect illicit cutting, traces of transit of forest produce, of a specific tree species having unique medicinal value in the area. Upon detailed enquiry spread over a period of few weeks, you detect and apprehend persons responsible for the offence, seize vehicles and implements used in the offence. You complete all the investigations necessary and have informed the Trial Court having jurisdiction from time to time of the offence, the enquiry/investigation.

Based on the above situation, you are directed to using fictitious names and figures :—

(a) Draw a <i>Panchnama</i> of the scene of the crime/offence detected by you.	10
(b) Draw a Model Forest Offence Report, highlighting the essential facts vital in	10
(c) Based on the above situation you are directed to draft a Model COMPLAINT to be filed in the Trial Court having jurisdiction under the provisions of the Wildlife Protection Act, 1972, quoting the relevant Sections of the Act.	10
6. Write Short notes (Any <i>three</i>) :—	30
(a) State Wildlife Advisory Board.	
(b) Critical Tiger Habitat.	
(c) Maharashtra Sale of Trees by Occupants belonging to Scheduled Tribes (Regulation) Act, 1969.	
(d) Notification of Lands as Reserved Forest.	
(e) Compounding of Forest Offences.	
(f) Functions of Tree Officer.	
-

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

वन अधिकाऱ्यांकरिता विभागीय परीक्षा

मुंबई, गुरुवार, दिनांक २६ जून २०१४

[वेळ : सकाळी १०-०० ते दुपारी १-००]

(एकूण गुण-१५०)

पेपर क्रमांक ३

प्रोसिजर आणि अकाऊंट्स

(पुस्तकांसह)

सूचना.—(१) सर्व प्रश्न सोडवा.

(२) उत्तराच्या पृष्ठार्थ नियमातील तरतूद नमूद करा.

(३) प्रश्नांचे गुण प्रश्नाचे समोर अंकात दर्शविलेले आहेत.

	गुण
१. खालील विषयांवर सविस्तर टिप्पणी लिहा (कोणतेही पाच) :—	३०
(अ) शासकीय वाहनांचे निर्लेखन	
(ब) मानद वन्यजीव रक्षक	
(क) सुरक्षा ठेव	
(ड) वन गुन्हा तपासणी अहवाल	
(इ) शासकीय कर्मचारी : सचोटी व कार्यतत्परतासंबंधी कर्तव्य	
(फ) उप वनसंरक्षकांचे स्थापत्य कामाचे तांत्रिक अधिकार.	
२. (अ) इंग्रजीत विस्तारित पूर्ण स्वरूपात लिहा (कोणतेही दहा) :—	२०
(१) C.A.M.P.A. (२) C.C.F. (E. and T.)	
(३) J.F.M.P. (४) J.F.M.C.	
(५) J.M.F.C. (६) D.C.R.G.	
(७) D.P.D.C. (८) O.I.G.S.	
(९) R.L.A.D. (१०) S.P.I.O.	
(११) D.C.P.S. (१२) P.I.L.	
(ब) खालील अधिकाऱ्यांची कर्तव्ये विशद करा (कोणतेही दोन) :—	१०
(अ) वनरक्षक	
(ब) सहायक वन संरक्षक	
(क) मुख्य वनसंरक्षक.	
३. (अ) शासकीय कर्मचाऱ्यास स्थावर जंगम व मौल्यवान मालमत्तेसंबंधी पाळावयाच्या नियमांबाबत माहिती लिहा.	१५
(ब) शासकीय कर्मचाऱ्यांचे निलंबन या विषयी तरतुदी लिहा.	१५
४. (अ) फरक स्पष्ट करा (कोणतेही तीन) :—	१५
(१) पुनरीक्षण व पुनर्विलोकन (२) वन ठेव व बयाणा रक्कम	
(३) उपचार नकाशा व टोपो शीट (४) कूप व वनकक्ष.	

(ब) कार्यपद्धती वर्णन करा :—

१५

(१) वनोपजाची संभाव्य किंमत-निश्चिती

(२) आगाऊ अंदाजपत्रक

(३) राखीव वन घोषित करणे.

५. सेवानिवृत्तीचे विविध प्रसंगी लागू ठरणारे निवृत्तीवेतनाचे प्रकार व त्यासंबंधी लागू होणाऱ्या शर्तीबाबत विस्तृत वर्णन करा. ३०

MAHARASHTRA PUBLIC SERVICE COMMISSION

DEPARTMENTAL EXAMINATION FOR FOREST OFFICERS

MUMBAI, THURSDAY, 26TH JUNE 2014

[TIME—10-00 A.M. TO 1-00 P.M.]

(FULL MARKS—150)

PAPER III

PROCEDURE AND ACCOUNTS

(With Books)

N. B.—(1) Solve *all* questions

(2) Quote requisite rules/articles/paragraphs in support of your answers.

(3) The marks for each question are shown against it.

	Marks
1. Write detailed notes on the following Topics (any <i>five</i>) :—	30
(a) Write-off of Government Vehicles.	
(b) Honorary Wildlife Warden.	
(c) Security Deposits.	
(d) Forest Offence Inquiry Report.	
(e) Government Servants : Duties in respect of integrity and promptness.	
(f) Powers of Dy. C. F. in relation to according T. S. for Civil Works.	
2. (a) Write full forms of the following abbreviations (any <i>ten</i>) :—	20
(i) G.A.M.P.A.	(ii) C.C.F. (E. and T.)
(iii) J.F.M.P.	(iv) J.F.M.C.
(v) J.M.F.C.	(vi) D.C.R.G.
(vii) D.P.D.C.	(viii) O.I.G.S.
(ix) R.L.A.D.	(x) S.P.I.O.
(xi) D.C.P.S.	(xii) P.I.L.
(b) Elaborate on duties of the following Officers (any <i>two</i>) :—	10
(i) Forest Guard	
(ii) Asstt. Conservator of Forests	
(iii) Chief Conservator of Forests.	
3. (a) Describe in details regarding Rules to be followed regarding immovable, valuable and Landed Property.	15
(b) Provisions related to suspension of a Government Servants.	15

4. (a) Distinguish between the following (any *three*) :— 15
- (i) Review and Revision
 - (ii) Forest Deposit and Earnest Money Deposit
 - (iii) Treatment Map and Toposheet
 - (iv) Coupe and Compartment.
- (b) Describe the procedure :— 15
- (i) Fixation of Upset Price of Forest Produce.
 - (ii) Advance Budget.
 - (iii) Declaration of Reserved Forests.
5. Describe in details the various occasions of retirements and pension provisions thereof mentioning the terms applicable thereto. 30
-